SVERIGES KRISTNA RÅD

Inledningstal Sveriges kristna råds rådsmöte 11/5 2021

Generalsekreterare Sofia Camnerin

Jag vill först visa några foton på körsbärsträd som blommar. De är fotade på en kyrkogård.

Det skapas en speciell stämning att se det vackra i det svåra. Det vackra och svåra ligger nära varandra, glädje och lycka.

En sådan erfarenhet kan beskrivas med begreppet *Compunctio*. Gregorius den store lyfte fram uttrycket. Han åsyftade den heliga smärtan, aningen om något mer, sorgen man kan känna mitt i glädjen, erfarenheten av att det finns en smärtsam överton i skönheten. Lidandet och skönheten.

Idag står akut överlevnad i fokus.

Skörheten i allt liv blir allt påtagligare för oss. Hur hanterar vi den sårbarheten? Det är en av kyrkornas viktigaste frågor framöver. Vi vet att barn och unga, och även vuxna, ställer andra typer av frågor idag. Idag är det inte längre frågor om skuld och försoning som står i fokus, som på medeltiden. Inte heller meningsfrågorna, ”vad är meningen med livet?”, som under andra halvan av 1900-talet. Det är inte heller oändlig tillväxt och självförverkligande som på 80-talet här i väst, utan överlevnad. Kommer jorden bestå? Överlever min mamma och pappa pandemin? Kommer någon jag älskar dö?

”Vi vet att jorden går under i en gigantisk klimatkatastrof”, kan de unga säga. Frågan är när.

Vi som kyrkor och samfund, som en gemenskap av kyrkor och samfund här i Sverige, behöver kunna svara på det, både i ord och handling. Vi behöver särskilt kunna svara på och möta de unga.

Vi vet att klimatfrågan hör ihop med pandemin. Vi har trängt ihop oss för mycket, tagit plats på någon annans bekostnad, vilket för övrigt är synd enligt kristen tro, att försöka göra sig till mer än man är, bygga för höga torn, utropa sig själv till herre och härskare. Det finns bara en Gud och det är inte vi, som i *Shema*, 5 Mos ”Hör, Israel! Herren är vår Gud, Herren är en. Du skall älska Herren, din Gud, av hela ditt hjärta, med hela din själ och med all din kraft.”

Klimatfrågan är en trosfråga, en andlig fråga. Det framhölls redan i missionsdokumentet *Tillsammans för livet. Mission och evangelisation i förändring,* framtaget inom ramen för Kyrkornas Världsråd. Sveriges kristna råd gav ut det 2013, för åtta år sen. *Coronapandemin* är en andlig fråga, en trosfråga. Liksom kyrkorna i världen under den värsta hiv-aids pandemin började tala om att Kristi kropp har hiv-aids kan vi idag säga att Kristi kropp har corona. I botten finns hela skapelseteologin och vår vetskap om att vi människor är skapade i den här världen. Vi kom sist. Och vi är skapade av jorden, och Guds ande. Vi är jordade, skapade ur jorden, men har också

livsanden i oss. Vi är skapade för att höra samman med andra människor, rotade på jorden, men också med Gud.

Vi är ett med skapelsen, som Svenska kyrkans biskopar skriver i sitt biskopsbrev om klimatet, och ändå med ett speciellt uppdrag och ansvar. Vi är gjorda av samma byggstenar som allt annat i universum. ”Poetiskt uttryckt, men också naturvetenskapligt korrekt, är vi alla byggda av stjärnstoft. Vi ingår i en sammanhållen livsväv. Skapelsen kännetecknas av ett ömsesidigt beroende mellan allt skapat och av ett gemensamt beroende av Gud, som med sin skaparkraft oavbrutet upprätthåller skapelsen. I detta känner psalmisten igen Guds Andes verk: Du sänder din ande, då skapas liv. Du gör jorden ny (Psaltaren 104).

> *Vi behöver en ny omvändelse, en ny ödmjukhet. Vi tenderar att förstå och praktisera mission som något som görs av medmänsklighet för andra. Istället kan människor delta i gemenskap med alla i skapelsen. På många sätt missionerar skapelsen för mänskligheten. Naturen har en kraft som kan hela det mänskliga hjärtat och kroppen. Skaparens glädje och förundran inför skapelsen är en av källorna till vår spiritualitet.*

Står det i missionsdokumentet *Tillsammans för livet* och vidare:

> *Vi vill bekräfta vår andliga förbindelse med skapelsen, men verkligheten är att jorden förorenas och exploateras. Konsumism leder till ett obegränsat utnyttjande av jordens resurser. Girighet bidrar till global uppvärmning och klimatförändringar. Mänskligheten kan inte ensam räddas medan resten av den skapade världen går under. Ekologisk rättvisa kan inte skiljas från frälsning, och frälsning kan inte komma utan en ny ödmjukhet som respekterar behoven hos allt liv på jorden.*

Om klimatfrågan är en andlig fråga, är vår skuld till Gud reell, men just därför är också hoppet något reellt. Ja, vi behöver omvända oss, men vi kan också lita på att det är i Gud vi omvänder oss. Det är Gud som i Jesus blir människa, sann Gud och sann människa, förening av jordiskt och himmelskt, hela världens frälsare och återupprättare. Och det är Gud som sänder sin Ande över hela skapelsen. Det är i Gud vi lever, rör oss och är till och det är Guds Ande som manar oss till omvändelse, tro och besinning, men som samtidigt är den som ber för oss (Rom 8:26f).

I *Laudato Sí* understryker påve Franciskus den i dag brådskande utmaningen att skydda vårt gemensamma hem och uppmanar den mänskliga familjen att tillsammans söka en hållbar och fullödig utveckling, för ”vi vet att saker kan förändras”.

Encyklikan handlar om relationer. Jorden kallas ”vårt gemensamma hem”, ett hem som också är vår syster och vår mor. Men den nära relationen skadas när vi skadar miljön. Samtidigt skadar vi vår relation med andra människor, särskilt de som har minst möjlighet att försvara sig: de fattiga och de framtida generationerna. Vi glömmer vår samhörighet med jorden och dem som omger oss – den ena som vi är satta att förvalta och de andra som vi är kallade att leva med, och för.

Patriark Bartolomaios påminner oss om behovet av omvändelse.

Vi har ett särskilt ansvar, an-svar, som kan uttydas med svara an, svara på. Detta ger ett annat förhållningssätt gentemot allt skapat än om vi tänker att vi har ansvar för, eller över något. I grunden är allt relation, vi vet att det minsta i tillvaron är partiklar i rörelse. Vi är som människor i djup gemenskap med resten av skapelsen. För att vi ska inse det behöver vi hålla våra hjärtan öppna, empatiska, så att vi kan svara an på andra människor, men också på varje liten igelkott,

gråsparv, blåklocka, björk och bäck. I *Laudauto Si* påminns vi om att vi behöver nära/odla omsorg och ömhet, vilket kräver att vi själva först fylls av förundran och tacksamhet och inser att skapelsen är Guds gåva. Vi är kallade att i ”tysthet imitera Guds generositet och självutgivande, goda arbete”. Vi ska inte låta den vänstra handen veta vad den högra gör, vilket är en utmaning för oss som Sveriges kristna råd som gärna vill lyfta fram kyrkans röst. Jag tror dock att vi behöver bli mer uppmärksamma på vad vi säger och att det vi säger svarar mot det vi själva gör. Sveriges kristna råds påverkansarbete kan än mer bottna i faktiska praktiker. Vi får än större genomslag om vi i allt vi säger kan visa att vi gör det vi säger. Vi ska självklart fortsätta göra, men utan att låta den högra handen veta om det.

Det är också viktigt att vi kommunicerar lika mycket till oss själva som till andra, att vi påminner oss själva om vad vi är i Kristus, vad vi är i den här världen, i den här tiden, vad vår kallelse är. Inte enbart när politiker gör något eller lagstiftning ska förändras, utan vad vi kontinuerligt är i den här tiden; vad vi är kallade till, som kyrkor och samfund, när nöden är så stor. Jag ber om en större gemensam frimodighet. Missionen står vi i, sändningen, Gud sänder oavbrutet sin Ande.

Riktig förändring föds alltid nedifrån och inifrån. Det börjar med var och en av oss, i våra hjärtan, när lågan tänds. Hjärtats omvändelse innebär att bli närvarande inför den andre, utan att tänka på nästa steg. Det börjar där, i den stilla uppmärksamheten, i det stillsamma såendet, när vi sprider ut kornen.

Presidenterna i Kyrkornas Världsråd har precis skickat ut en pingsthälsning. I den påminns vi om att skapelse och skapare har blivit tydligare i denna tid av kolliderande katastrofer, om brådskan i vår moraliska och andliga förbindelse. Nu behövs både skyndsamhet och förnyelsens vind för varje partikel i skapelsen är hotad. Vi behöver pingstens hopp som en vision av liv och kärlek, skriver de. Hur kan vi bli kyrkliga gemenskaper som är uppfyllda av Jesu kärlek som är passionerat förenade med Guds folk och Guds skapelse? Var ska vi söka pingstens hopp som föder en ny himmel och en ny jord? De påminner oss om att Jesus i vår tid, liksom i alla tider, bjuder oss att följa honom till pingstens skälvande hjärtan bland de fattiga, de fängslade, de sjuka, de hungriga och de med trasiga kläder. Vi kommer finna eld där, i vår kärlek för var och en, skriver de. ”Och hoppet sviker oss inte, ty Guds kärlek har ingjutits i våra hjärtan genom att han har gett oss den heliga Anden. (Rom 5:5).”

Bönematerialet för kristen enhet som är på väg, som vi håller på att översätta nu kommer heta *En stjärna i öster - vi kommer för att tillbe Kristus*. Materialet vibrerar av längtan, kärlek och allvar. Det är skrivet av kyrkorna i Mellanöstern rakt ur deras förföljda och utsatta situation. De skriver om allas vårt sökande efter ljuset i den sårbara och osäkra värld vi lever i. Det handlar inte enbart om deras sökande utan om hela världen som söker efter en stråle av hopp i fjärran. Det rymmer vår längtan efter godhet mitt i ondskan, vår uthålliga tro på att det måste finnas också det goda, vår erfarenhet av att det gör det, men också om att vi själva ofta är vi så överväldigade av svaghet att vi tappar hoppet. De påminner om att vår tillit vilar i den Gud vi tillber. Gud gjorde i sin vishet det möjligt för oss att hoppas på gudomligt ingripande.

Det är ett bönematerial och bönen står i fokus. Vi får igen påminnelsen om var det börjar, i vår djupa överlåtelse till Gud som skapat var och en av oss. Gud som älskar hela sin skapelse. Kärleken som är den starkaste kraften och navet i missionen, sändningen. Kärleken strålar ut från Guds hjärta över och genom hela skapelsen. Kyrkan, vi, är Guds redskap för sin mission.

Mitt i mörkret ser vi stjärnan, skriver de. Och vi ser ett ljus som genomtränger det mörka djup som skiljer oss från varandra. Stjärnans ljus var inte bara en strålkastare på en viss historisk händelse utan fortsätter att lysa. Genom tiderna och ända sedan stjärnan först tändes har Kristi efterföljare, Jesusefterföljarna, vittnat om Guds verk i historien och om Andens bestående närvaro. Trots historiska förändringar fortsätter den uppståndne att skina, rör sig i historiens flod, som en fyr som leder alla till ljuset och övervinner mörkret som skiljer oss från varandra, skriver de.

Vår djupa längtan, vårt begär, vår passion efter att övervinna det mörker som skiljer oss tvingar oss att be och arbeta för kristen enhet, för försoning.

Det handlar inte om oss själva. Enhet och ekumenik handlar inte om kyrkligt samarbete för kyrkornas skull. Det är för världens skull vi arbetar för enhet, försoning, fred, frid, vilket är detsamma som ekumenik. För att världen ska tro ”då ska de tro, när vi blivit ett” (Joh 17)

Är SKR en byråkratisk paraplyorganisation? Dörrmatta? Så sades om oss av journalisten Emanuel Karlsten nyligen i en krönika i tidningen Sändaren.

Vi måste såklart rannsaka huruvida vi är det eller riskerar bli det, söka djupare efter vilka motiv som driver oss. Varför vi möts såhär, exempelvis. Det är för att vi i någon mening ”måste”. Alla kyrkor måste vara ekumeniska. Vi alla är kallade att söka den enhet vi redan har i Kristus, eftersom vi är kyrkor. Det är för att vi tycker det är trevligt, och trevlighet ska inte underskattas. Det är för att det självklart är viktigt för våra egna relationer att vi känner igen varandra, respekterar varandra, lär oss älska varandra. Men det djupa motivet är för världens skull. Och världen är sliten nu, hårt prövad. Världens ledare famlar efter enkla svar. Konspirationsteorier flödar, polarisering ökar, hatet på sociala medier. I grunden handlar det om tillitsbrist. Vem ska man lita på? Vattnet riskerar sina, skogarna brinner, ett dödligt ständigt muterande virus sprider sig.

Samtidigt fortsätter människor att älska varandra. Ekorrar samlar sina kottar, nya barn föds, och kaninungar. Gud fortsätter att skapa och upprätthålla världen. Gud har inte gett upp. Gud fortsätter att sända sin Ande. ”Du sänder din ande, då skapas liv. Du gör jorden ny” (ps 104).

Vi är kallade att vara Guds redskap i exakt den situationen. Som kyrkor och samfund inom ramen för SKR har vi en närmast världsunikt bred möjlighet att vara det tillsammans, Guds redskap. Vi är kallade att älska varandra, be och arbeta tillsammans.

Vi är inte bara rösten utan också varat och uttrycken. Vi både agerar och protesterar tillsammans. Våra profilerade områden är viktiga, arbeten vi har och gör tillsammans inom NAV, SEAPPI, institutionssjälavård, teologi, integration och migration, fred, barn, unga, funktionshinder, diakoni, interreligiös dialog och religionsfrihet. Vårt påverkansarbete är viktigt, remisser och uttalalanden, men jag önskar att engagemanget ska gå djupare. I varje lokal församling, lokala ekumeniska råd, i byar, städer, förorter, samhällen - att vi djupnar i vår överlåtelse till Gud och därmed till varandra. Att vi svarar an på varandra och den plats vi befinner oss, övar oss i vördnad, kärlek, som föder engagemang och radikal gästfrihet.

Varför är enhet så viktigt? Därför att kyrkor är Guds redskap för sin mission och kyrkor är kallade att gestalta enhet, både som medel och mål. Kyrkor ska arbeta för försoning, gemenskap, helhet, relation - genom försoning, gemenskap, helhet, relation. Och navet är kärleken: ”Se hur de älskar varandra”.

Vi behöver en förnyad vision och vi ska arbeta det närmaste året med att förbereda en ny verksamhetsinriktning. Vi ska involvera det lokala ekumeniska arbetet. Vi kanske ska planera för en ny gemensam synlig satsning, någon form av arrangemang där lokala församlingar/kyrkor förbinder sig till en radikalt välkomnande satsning.

Vi ska förbereda 30-års-jubileum, eventuellt. Vi ska fundera över om vi ska fortsätta förkorta oss SKR eller borde det vara SKRÅ? Vi ska fördjupa motivationen om varför ekumenik behövs. Jag drömmer om en folkrörelse där vi aktivt söker och tar emot varandra.

Vi kanske borde införa konsensusmetoder för beslutsfattande när vi möts till årsmöten och styrelsemöten, söka enhet även i hur vi fattar beslut.

Vi behöver igen se över vår prioritering vad gäller påverkansområden. I vilka frågor ska vi agera? Vi har en grundläggande policy och prioritering, men lite mer specifikt. Jag önskar att vi opinionsbildar starkt för demokrati, på tal om pingsten när alla fick höra sitt språk talas, alla fick tala på sitt språk. Demokrati handlar om allas lika värde, allas rätt att tala och uttrycka sig, allas plats i kroppen. Detta har vi i vårt kristna DNA.

Jag skulle också önska att vi lite mer vågade avslöja sprickorna. Enhet betyder inte entydighet. Vi har varit måna om att som kyrkor och samfund kunna tala med ”en röst” men det skulle troligen göra oss lika intressanta om vi också vågade tala i frågor där vi inte är överens och visa på skillnaderna. Det är möjligt att arbeta tillsammans, tala tillsammans och gå tillsammans utan att vara överens. Det är möjligt att leva i en försonad skillnad, försonade olikheter. I Kyrkdokumentet som beskrivs som det största sedan BEM; *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision*, finns också det som vi i världens kyrkor inte är överens om. Skulle det vara möjligt att vi också talar om det vi inte är överens om?

Vi behöver ställa oss frågan vad omvändelse betyder. Vi kan inte enbart agera och ta ställning när något redan inträffat. Vi behöver aktivt kontinuerligt tydliggöra var vi är, vem vi är och framför allt vem Gud är. Vi behöver svara på behov gemensamt, inte överge våra barn och unga, inte människors rop. Vi ska gå nära, svara på och gestalta gemenskap, erbjuda sammanhang och platser för tillbedjan

Guds namn är kärlek, Gud är oändlig kärlek. Kärleken verkar i ickevåld, som i det långsamma tågandet runt Jerikos murar, som föll.

Bönen står i fokus och vi får igen påminnelsen om var det börjar, i vår djupa överlåtelse till Gud som skapat var och en av oss, som älskar hela sin värld. Kärleken är den starkaste kraften. Kärleken är navet i missionen, sändningen. Kärleken strålar ut från Guds hjärta över och genom hela skapelsen. Kyrkan, vi, är Guds redskap för sin mission.